

MURO SOLANS, Joan García del (2017)

Soldats del no-res

València: Tres i Quatre, 194 p.

Premi Octubre d'Assaig «Joan Fuster» 2016

ISBN 978-84-16789-72-6

«Tot just acabant aquest llibre —escriu l'autor en la pàgina 191—, em sacseja la notícia d'una altra tragèdia, aquest cop a Niça. Mohamed Bouhlef ha assassinat prop d'un centenar de persones que gaudien dels focs d'artifici del 14 de juliol, al passeig dels Anglesos.» L'assassí no era gens religiós: mai no anava a la mesquita, no feia l'oració, menjava carn de porc, bevia alcohol i no respectava el ramadà; a més, tenia antecedents penals per robatori, violència i amenaces, i consumia drogues.

Amb aquesta obra premiada, García del Muro ens vol apropar a un fenomen inquietant: uns joves, nascuts a Europa o residents en aquest continent de molt petits, deixen enrere la seva vida passada i marxen a Síria per incorporar-se a les files de l'exercit de l'Estat Islàmic o per acabar en el que ells anomenen el *gihad*. No tots són descendents de musulmans ni procedents de famílies de barris marginals, sinó també fills i filles de professionals liberals o d'artesans. El seu únic objectiu és cometre barbaritats en nom d'una ideologia que, aparentment, els quedava molt lluny, ja que no havien estat educats en el fonamentalisme islàmic ni havien freqüentat la mesquita i, a més, n'hi havia molts que havien passat per universitats europees de prestigi. Les barbaritats que arribaran a fer són comparables a les dels grups de narcotraficants mexicans i seran filmades i penjades a la xarxa, i acabaran constituint una de les seccions de vídeos més terrorífiques d'internet, on les víctimes, totalment humiliades, esperen el moment de ser degollades (p. 13-15 i 184).

El nostre autor proposa de relacionar aquest exhibicionisme criminal amb el narcisisme de la nostra contemporaneïtat nihilista. La nostra mentalitat narcisista ens «torna absolutament impermeables al patiment dels altres». El narcisisme, afavorit, sense cap mena d'intenció, per algunes de les grans teories filosòfiques occidentals, és una malaltia ben nostra que ens porta a deformar la realitat d'acord amb els nostres interessos. «Un dels problemes de l'ésser humà, en la societat contemporània —escriu García del Muro—, és que, fent invisible l'existència de l'altre, les agressions que sofreix ja no provenen, com abans, d'una instància exterior que el reprimia i el violentava. Ara és ell qui s'agredeix perseguint l'èxit social però lliurant-se, en realitat, a una cursa narcisista cap al no-res». L'exhibicionisme i el narcisisme són els trets psicològics que podem trobar en aquests joves i la combinació de tots dos, segons el nostre autor, pot arribar a ser mortífera. Tot apunta a una situació terrorífica, en la qual el sentit del crim és que el subjecte que el causa l'estigui contemplant. Aquest exhibicionisme no és tant una mostra de l'islam com de la cultura occidental actual, la qual cosa ens ha de dur a pensar que, potser, la barbàrie no és tan lluny de la civilització com ens sembla (p. 29, 42-45, 59, 62 i 66).

Les perversions sempre s'havien intentat ocultar, però ara ens trobem en una situació en què ja no hi ha el que vulgarment s'ha anomenat *secrets de família*, de manera que es dona una absència total de pudor: les escenes que observem són d'una brutalitat extrema i d'una perversitat inimaginable. Això, abans, era una cosa vergonyosa que la prudència més elemental aconsellava amagar. Però aquest desvergonyiment és tan gran que sembla que sigui indicatiu d'una consciència moral totalment atrofiada: les fotografies són fetes per iniciativa pròpia, i els protagonistes de l'acció viuen unes experiències tan intenses que creuen convenient compartir-les amb familiars i amics. Ara bé, segons García del Muro, més que ostentacions de crueltat, semblen exhibicions d'idiotisme moral, mostres d'una incapacitat esfereïdora per percebre i entendre l'alteritat, la qual cosa no deixa de ser el resultat d'una mentalitat narcisista que impedeix entendre res fora del que surt de la pròpia persona. Dit d'una altra manera: quan l'altre ja no és vist com l'altre, és a dir, quan es veu reduït a l'estat de «cosa», es pot afirmar que ha perdut la seva condició humana; però aquest professor de la Universitat Ramon Llull advertirà que aquesta mostra de narcisisme exhibicionista no és una de les noves habilitats que aquests nois i noies adquireixen en el transcurs del seu ensinistrament gihadista, sinó una condició prèvia que possibilita aquest mateix aprenentatge criminal. I remarca: és una cosa que ja portaven d'aquí (p. 47-49).

Ens hem de plantejar les actituds d'aquests joves com l'expressió del títol enganyós de «xoc de civilitzacions», tal com l'entén Samuel Huntington? El nostre autor és radicalment crític amb les tesis d'aquest politòleg, les quals van ésser acceptades pels sectors polítics conservadors després dels atemptats de les Torres Bessones, i que s'han convertit en la doctrina oficial nord-americana en la seva «guerra contra el terror». D'on parteixen aquestes tesis? Doncs del fet que les diverses cultures no poden de cap manera conviure pacíficament i estan destinades a enfrontar-se. Si el xoc esdevé inevitable és perquè les cultures són expansionistes. Segons García del Muro, el gihad no sorgeix com a fruit del xoc de cultures, sinó de la crisi de cultures o d'una certa crisi cultural que experimenten les generacions més joves de nouvinguts; i s'ha de dir que, més que amb l'enfrontament de cultures, aquest fenomen nou es relaciona amb allò que podem anomenar *desculturació* de certs joves immigrants, i resta lligat amb allò que en diem *buit cultural* (p. 20-22).

Aquests nois i noies que sembla ésser que havien trencat amb la cultura d'origen i que, segons els testimonis penjats a les xarxes socials, es diu que, mentre esperen a la frontera turca el moment de poder passar a Síria i se'ls ensinistra militarment, assisteixen també a classes d'iniciació a l'Alcorà, llibre sagrat que confessaven que desconeixien totalment, assumeixen plenament l'esquema conceptual dels seguidors més maniqueus de Huntington i els empren per a la seva pròpia identificació: Occident = nosaltres = els bons; per tant, tots els no occidentals = no nosaltres = no bons = dolents. Curiosament, intenten definir-se des del marc conceptual de l'adversari, autoafirmant-se com a no bons, com a no nosaltres, com a no occidentals. La seva autoafirmació consisteix a identificar-se amb tot allò que Occident rebutja. La seva conversió

és a un islam imaginari, construït des d'aquí com a contraimatge negativa de tots els valors occidentals. En expressió del nostre autor: «defineix la seva identitat tot admetent que és com el mirall invertit de la nostra». El que de debò cerca aquest jove no és viure segons els cànons de la religió, sinó viure en una comunitat contrària a la cultura occidental. I matisa García del Muro que el fet que aquest noi accepti i assumeixi, sense més ni més, la *nostra* imatge de l'islam vol dir, probablement, que, d'alguna manera, ella també és creació nostra; i més que pensar el problema com si ens fos totalment aliè, com si fos un musulmà radical, l'hem de pensar com un problema, parcial o total, nostre (p. 35-36 i 130).

Les anàlisis del nostre autor el duen a qualificar Huntington de manca d'entitat intel·lectual. Així, els conceptes d'Occident i d'islam que aquest pensador conservador utilitza no acaben de ser reals, sinó que són deliberadament simples i ensarronadorament clars i fruit clar d'un prejudici. García del Muro concreta la visió de Huntington, simple i barroera, amb un sil·logisme:

[...] els terroristes islamistes ens amenacen. Aquests terroristes islamistes representen l'islam. Ergo l'islam ens amenaça. Una simplicitat, però, fal·laç: per poder-lo instrumentalitzar, calia dotar el sil·logisme d'un terme mitjà que permetés d'arribar a la conclusió indicada. L'honestedat intel·lectual d'aquest procediment és més que discutible. Era un pas difícilment justificable, però el van fer sense gaires vacil·lacions.

En realitat, Huntington defensava allò que l'Administració Bush necessitava per justificar una determinada política exterior. No es tractava de conèixer la veritat, sinó de cercar alguna coartada. El que pretén Huntington és dir-nos qui som nosaltres i qui són els altres, és a dir, els enemics, i creu que el fet d'apel·lar el xoc de civilitzacions contribueix a crear un emocionari col·lectiu marcat per passions tan primitives com la por o l'instint de supervivència, i culpar dels teus mals algun agent exterior tot fent referència al mecanisme del boc expiatori. En paraules de García del Muro: «Com més lluny siguis capaç de situar la causa, millor, perquè més net restaràs tu mateix». Però parteix d'un parany intel·lectual que el nostre autor no deixa d'assenyalar: la identificació d'islam i terrorisme és interessada, ja que no es té present el fet de la presència islàmica a Occident.

Són tractades com si fossin entitats autàrquiques absolutament independents i tancades en si mateixes —explica el nostre premiat—, tot menystenint deliberadament tant la pluralitat inherent a cadascuna de les cultures com la interrelació i la implicació mútua de totes dues. El fet d'eludir aquests dos fets sembla fruit de la ignorància o de la mala fe. O potser de totes dues. Sense anar més lluny: els autors de l'atemptat de *Charlie Hedbo* eren islamistes francesos, i una de les víctimes —un dels policies morts— era musulmana.

Què es genera? Doncs l'islam imaginari, que és l'enemic perfecte. I ens recorda García del Muro que, si ens atenguéssim a la freda objectivitat de les xifres, més que parlar de *xoc de civilitzacions*, potser hauríem de parlar de *guerra*

civil en el món musulmà. Però, és clar, amb vista al control social, aquesta interpretació seria força menys efectiva. Per això, en les nostres societats occidentals s'aprecia una suau però persistent tendència a presentar la versió més simplificadora del conflicte: l'islam és aquell enemic que, després de segles a l'aguait, ara amenaça directament la nostra existència (p. 121-122, 125-126 i 131-133).

Una de les grans preguntes del llibre és: com es pot passar de la civilització a la barbàrie? Queda clar que no acabem de copsar les causes del fenomen d'aquests nous cadells de botxí. És tan difícil que, de fet, les grans teories que els especialistes fan servir per explicar el fenomen del gihadisme en general sembla que no són efectives per justificar la manera d'actuar d'aquests joves que decideixen voluntàriament endinsar-se en la barbàrie. No són suficients per comprendre les motivacions d'uns joves que, en un viatge d'avió de poc més de dues hores, sembla que voler mostrar-nos que aquell camí de segles de la barbàrie a la civilització, que ens pensàvem que era irreversible, és, en realitat, una vida de doble sentit. També considera el nostre autor que analitzar aquests casos des del paradigma de Hitchens, és a dir, com si fos una qüestió exclusivament religiosa, més que ajudar-nos a pensar el problema, ens pot dur a interpretar-lo malament. Ara bé, el que sí que sembla és que no ha estat pas la profunditat de les seves conviccions religioses ni la sinceritat de la seva fe el que els ha dut a cometre aquestes atrocitats i que, per tant, el tema és més complicat del que pensem. Exposa també García del Muro l'explicació de Vattimo sobre les identitats fortes, potencialment violentes. El fet d'absolutitzar les identitats duu a la violència. Pensa el nostre autor que l'explicació de Vattimo pot ser d'una certa utilitat per copsar de manera global el problema polític del gihadisme, però insuficient per explicar per què aquests nois en situació de crisi identitària s'hi han allistat (p. 18-20; 22-23; 110-112).

On arribem? Doncs a un islamisme sense islam: els nous terroristes no són persones especialment religioses, sinó gihadistes més aficionats a la cervesa, la cansalada i el cànnabis que no pas a la pregària i el dejuni; són professionals de l'hampa, condemnats unes quantes vegades per tràfic de drogues, robatoris i violència. Ens trobem davant d'un fenomen mafiós que pren la religió com a subterfugi.

En tot això, quin paper hi ha tingut la nostra societat? La nostra societat és oberta i integradora; ara bé, les noves generacions de nouvinguts musulmans no ho han percebut així. El missatge que els arriba és: «integrat i t'acceptarem». *Integrar-se* significa «deixar de ser un estrany i passar a formar part del *nosaltres*». Ara bé, per integrar-se en el *nosaltres* cal ser com *nosaltres*, cal posar fi a totes aquelles diferències que et fan distint de nosaltres, que t'estigmatitzen i que et col·loquen en el grup dels *altres*. Però això no es percep com un exemple de tolerància i acaben entenent-ho així: «si t'assimiles, si t'integres totalment, t'acceptarem». Aquests nois i aquestes noies han descobert el buit, han anat perdent els lligams amb els seus orígens, cada vegada més estranys, per substituir-los pels de la cultura d'acollida, molt superiors en prestigi social. Tanmateix, això sembla que hagi acabat bé. S'han quedat en una mena de terra de ningú. Els valors

tradicionals ja no els serveixen, però els nous valors tampoc no acaben de ser els seus; i aquí ve el problema: són estrangers en totes dues cultures: «A l'Hospitalet em sentia del Marroc i al Marroc sentia que ja tampoc no era d'allí» (p. 26-28).

L'amenaça del gihadisme és real i negar-ho seria una irresponsabilitat molt greu; ara bé, el tema és l'ús d'aquesta amenaça amb intencionalitats ben variades. I és important destacar l'important paper que ha tingut internet en aquest afer. Per raons diverses els nois i les noies van entrar en contacte amb els seus captadors a través de la xarxa. Fixem-nos en el detall que assenyala García del Muro: aquests autèntics professionals de la propaganda han arribat a personalitzar l'oferta d'acord amb les característiques de la «víctima». Hi ha, per tant, també, un sentit laboral del gihadisme i una estratègia ben plantejada. Així, lluny de presentar el gihad com una obligació inherent a la religió musulmana, el disfressen amb diversos rostres més fàcilment assumibles pels nois occidentals, molts dels quals porten una vida, com ja hem apuntat, aliena a la religió musulmana i, encara molt més, als seus preceptes. El gihad és presentat com una oportunitat per assolir un nou sentit a la vida no fonamentat ni en la religió ni en la violència, però amb vistes a una solució laboral. Entre altres coses, l'Estat Islàmic és una empresa que proporciona feina i paga. El nostre autor ens ofereix una dada important: els gihadistes catalans solters que viuen als campaments del nord de Síria cobren uns 800 dòlars, i els casats, 1.200 (p. 164-165 i 184).

Afiliar-se als grups gihadistes és interpretat com un autèntic canvi de vida. Per això, per als joves que s'uneixen a les files d'Estat Islàmic, el canvi de nom és un acte simbòlic del fet de renéixer. Ens diu García del Muro que, així, molts convertits fa poc a l'islam tenen l'oportunitat de compensar tot el que odiaven de la seva existència passada: marginació, depressió, superficialitat, inadaptació, drogues, solitud, absurditat, desamor, consumisme, delinqüència, avorriment, fracàs... En la nova vida el sentit es trobarà per l'acció directa, per la destrucció de tot allò que representa *l'abans* i que acaba essent una autèntica destrucció, tant des del punt de vista espiritual com material. Els nois passaran a les pràctiques criminals, la qual cosa provocarà que la pròpia cultura islàmica es trobi amb un greu problema. No podem negar que grups terroristes com Al-Qaida o Estat Islàmic, tot i que no es poden identificar amb la fe islàmica, sí que són creació seva, és a dir, que han nascut dins seu, i que l'islam no ha fet prou per aturar-los.

Les atrocitats són incalculables, fins al punt d'arribar a l'ús pornogràfic que es fa de la violència. García del Muro recorre a l'estudi de la filòsofa italiana Michela Marzano sobre *La mort com a espectacle*, on es deixa constància d'aquest fet:

Alguns llocs pornogràfics integren escenes de mutilació, violació i tortura. Alguns fins i tot arriben a presentar, al costat de pel·lícules de violació i de sadomasoquisme, vídeos islamistes de degollacions. Naturalment, són una petita minoria. Però ha estat justament en un lloc de porno anglòfon on he pogut veure la decapitació de Shosei Koda, un motxiller japonès de vint-i-quatre anys (el jove havia estat segrestat i executat l'octubre de 2004, després d'haver expirat l'últimàtum del

grup d'Abu Musab al-Zarkau al govern japonès perquè retirés les seves tropes de l'Iraq). És com si ja no existís diferència entre la ficció i la realitat.

El nostre autor dirà que el narcisisme com a afecció ens incapacita absolutament per sentir la més mínima empatia. L'agressió per part dels joves no sembla que es basi en una ideologia, i se'ns ofereixen unes dades importants:

En un 28,4% de les experiències analitzades, els responsables de l'agressió o de la humiliació van ser nois joves que havien sortit a fer gresca, mentre que els grups nazis van estar implicats, només, en un 7,3% dels accidents. Més d'un 28% de les agressions que, al nostre país, sofreixen els sensesostre no són fetes per bandes de neonazis, sinó per colles de joves que tornen de festa! Els agressors, segons el psiquiatre Joan Romeu, no tenen cap trastorn, sinó «una relaxació moral de l'escala de valors».

Aquesta relaxació, sens dubte, és fruit de la seva incapacitat d'admetre l'alteritat, ja que alguns adolescents creuen que els indigents es troben en l'escala més baixa de la societat i que, en no ser productius, representen la inutilitat, per aquest motiu se'n veu justificada la inexistència (p. 55 i 61-62).

Abans d'oferir el que considerem les tesis d'aquesta magnífica obra de Joan García del Muro, volem assenyalar que, per desenvolupar-les, ha tingut present diverses teories filosòfiques actuals que l'han ajudat a dirigir la seva reflexió sobre la trista situació d'aquests soldats del no-res, de les quals destaquem, especialment:

- a) El canvi del paradigma de *veritat*.
- b) L'explicació de la realitat per les teories de la borrositat.
- c) Els efectes de la idea de la mort de Déu.
- d) Les tendències antireligioses.

La veritat resta desvinculada completament d'una hipotètica adequació a la realitat. Així, la pretensió infantil de l'existència d'un ordre extern més enllà de les ordenacions de la nostra ment és qualificada irònicament per Putnam d'*inflacionisme ontològic*. El criteri de veritat ja no és l'adequació als fets, sinó la utilitat pràctica, és a dir, l'interès. Arribem també a la veritat com a èxit: si la cosa funciona, és vertadera. Al cap i a la fi, la veritat arriba a entendre's com a sinònim de poder. La veritat no és més que allò que s'adapta millor als meus interessos i que em fa més feliç (p. 66-70).

Ens diu García del Muro que ha arribat a esdevenir un dels trets característics de la cultura contemporània el fet que els nostres filòsofs ja no es dediquin a empaïtar estructures amagades, causes darreres o principis fonamentals, sinó que, convençuts del caràcter intrínsecament pervers d'aquestes tasques, s'inclinen per no resistir-se a la seducció de nocions tan suggeridores com les del *Chaos*, *buit*, *Fuzzy logic* o *Pensiero debole* (p. 70 i 137).

Déu ja no ens pot ajudar a resoldre els nostres problemes, ja que és mort, com és mort també qualsevol vestigi d'ordre. Només cal recórrer a l'obra de Nietzsche. Lligat amb el que s'ha dit als dos paràgrafs anteriors, una vegada

hem superat la vella creença infantil que allà fora hi ha un ordre —sigui diví o purament natural—, ens quedarem amb la veritat que més ens interessi. Som lliures i punt. La mort de Déu havia de ser també la mort de les pors; ara bé, tot i romandre encara ben vigent, aquest clixé comença a conviure amb una colla de teories que caracteritzen la cultura actual justament d'atemorida, obsessionada amb les amenaces externes. La por ens fa fàcilment manipulables. Escriu García del Muro:

La por s'encomana. Tothom ho sap, és altament contagiosa. És per això que esdevé una eina de gran efectivitat per al control social. A més a més, la por és paralitzant. El terror et deixa sense recursos, alenteix la teva resposta fins al punt de fer-la ineficaç. No trobaràs mai un adversari més fàcil de vèncer que aquell que estigui atemorit. La creació de pors és, també, un mecanisme domesticador. Molt abans que els primers psicòlegs conductistes descrivissin nocions com el condicionament o els reforços positiu i negatiu, els ensinistradors utilitzaven el recurs a l'amenaça i la por del càstig. La por ens fa més vulnerables a la dominació intel·lectual. En aquest sentit, la política de la por és, també, dissolvent de llibertats i de drets. (p. 68-69, 152, 170 i 179)

Per alguns intel·lectuals, la religió és vista com a responsable d'una bona part de les catàstrofes, la qual cosa s'allunya de l'ideal de tolerància universal, que, com molt bé sosté el nostre autor, semblava que es convertiria en una de les premisses fonamentals dels intel·lectuals de principi de mil·lenni. Així ho expressa García del Muro: «En un món on tot s'hi val, on totes les opinions són respectables, n'hi ha una que no es pot admetre de cap manera, que no s'ha de respectar perquè amenaça la pervivència de les altres. És el sentiment religiós»; i acaba puntualitzant: «La tesi és simple i radical: la religió ha estat responsable de bona part de les catàstrofes que els homes hem ocasionat en el curs de la història. És per això que és extremament perillosa». I això és perquè la fe es lliga al dogmatisme i aquest duu a la intolerància i a la violència. Si es vol deixar fora la barbàrie, s'ha de superar definitivament la creença religiosa i assolir com a solució l'ateisme. No d'acord amb aquestes conviccions, el professor català sostindrà el següent:

[...] la combativitat antireligiosa i la urgència amb què aquests *apòstols de la descreença* reclamen la cancel·lació definitiva del fet religiós sembla basada en una premissa essencialment anacrònica i, per això mateix, falsa. Potser sí que, en uns altres temps, el superàvit de creença religiosa va ser l'única amenaça. Però a hores d'ara la barbàrie té molts rostres. I alguns no poden ser pensats des del paradigma d'aquests autors. (p. 94-96, 98-99, 100-101)

Al nostre parer, quines són les tesis principals que es defensen en l'obra del lleidatà premiat amb el «Joan Fuster» de 2016?

— *El gihadisme dels joves és una creació moderna que defuig els paradigmes explicatius que han esdevingut clàssics*. Es tracta d'un fenomen que, probablement, més que amb el xoc de civilitzacions, amb la pròpia essència de la

- religió o amb les identitats fortes, està relacionat amb el nihilisme sorgit a Occident. El component religiós, certament, hi és present, però no amb la centralitat que hem volgut veure. És un factor, potser, no purament circumstancial, però, si més no, parcial.
- *El narcisisme hi és present i esdevé una actitud intel·lectual que dilueix l'alteritat, que la perverteix de tal manera que la converteix en no res.* Perduda la noció d'alteritat, s'esvaeix, automàticament, qualsevol resta de dignitat i de respecte pels altres, ja que aquests no són més que objectes del meu món. El narcisisme de les nostres societats no sembla ésser el responsable directe dels crims que cometen els occidentals que són al gihad, però sí que ha contribuït a convertir aquests nois i noies en carn de canó, en individus sense un *sistema immunitari* mínimament consolidat per advertir-los de la irrupció de la inhumanitat més ferotge.
 - *Ens trobem en la cultura del buit.* Hi ha una mena d'apatia autocomplaent que s'estén suauement per les societats contemporànies i que ens duu a acceptar acríticament els simulacres de realitat construïts per aquells que disposen de mitjans més efectius per colonitzar consciències.
 - *En aquesta cultura, hi regna la manca de l'esforç.* Observem models diametralment oposats a la cultura de l'esforç. En paraules del nostre assagista, els ídols prefabricats per bona part de grans corporacions audiovisuals estatals són, en gran mesura, personatges sense ofici ni benefici, que són allà perquè són famosos i són famosos perquè són allà.
 - *La barbàrie pot sorgir en el si de la civilització.* La història recent d'Europa n'és una mostra. L'opció per la barbàrie dels gihadistes no neix d'un excés de consciència identitària, sinó d'un dèficit d'aquesta: la tradició dels seus avantpassats ja no és la seva. Com ja hem preludiat, n'hi ha molts que ni tan sols poden comunicar-se amb els seus parents més ancians perquè ja no parlen àrab. Certament, anàvem equivocats i la nostra civilització no ens ha immunitzat contra la barbàrie tant com pensàvem. «L'opció per la barbàrie —escriu García del Muro— probablement no ens és tan aliena com si fos cosa, només d'inflacionismes religiosos o identitàris. Com si fos, únicament, la conseqüència d'un fervor islàmic professat amb massa radicalitat» (p. 182). Si aquests nois prenen aquestes decisions radicals és perquè hi ha un dèficit, una crisi identitària, cultural i religiosa. A causa d'un buit identitàri, es queden sense armes intel·lectuals prou fermes per oposar-se a la barbàrie.
 - *Davant del que els joves no poden aconseguir en el seu país d'origen, s'obren a l'aventura.* García del Muro es fixa en el testimoni de Hogan: «Alguns hi van per la religió, altres hi van a la recerca d'aventura, altres hi van perquè són apassionats de les armes, altres hi van perquè busquen formar part d'un grup de camarades».
 - *La falta de certesa per part dels joves en facilita la captació.* No és que les seves certeses els portessin al dogmatisme i al fanatisme, sinó que poden ser captats fàcilment per l'absoluta falta de certeses, o el que és el mateix: no arriben al gihad per un aprofundiment en la religió musulmana.

- *El radicalisme islàmic, des de la seva dimensió religiosa, ofereix la possibilitat d'una redempció.* Els gihadistes tenen com a satisfacció saber-se purificats.
- *Anul·lació total del pensament crític.* Tampoc no cal que s'aprofundeixi en l'islam, ja que el principal és atreure el jove a l'islamisme.
- *El fenomen no és tant una radicalització de l'islam com una islamització del radicalisme.* La conversió a l'islam és només una darrera etapa que els permet «exercir» una barbàrie, la qual, probablement, havien anat construint en el seu interior abans d'islamitzar-la. Escriu García del Muro:

Potser la crueltat extrema —indiferent, narcisista i exhibicionista—, tan característica d'aquest gihad retransmès en directe a tot el món via xarxes socials, no és una de les noves habilitats que aquests nois i noies adquireixen en el transcurs del seu ensinistrament gihadista, sinó que constitueix, més aviat, una condició prèvia que possibilita aquest mateix aprenentatge criminal. És quelcom que ja portaven d'aquí. El nihilisme propi de la nostra societat postmoderna no és, ni de lluny, el responsable directe de les monstruositats que cometen els occidentals que són al gihad. Però sí que ha contribuït a diluir les seves defenses, a convertir aquests nois i noies en carn de canó: en extremament vulnerables a la dominació intel·lectual, en individus mancats d'un sistema immunitari mínimament consolidat que els permeti advertir la irrupció de la inhumanitat més ferotge, quan els surt al pas, i que els prepari per saber posar-hi fre.

El llibre és una anàlisi acurada sobre un tema candent. L'autor no deixa d'analitzar totes les possibilitats i veure si es poden justificar en el marc d'un complex divers de teories sociològiques. En els finals capitulars s'hi pot observar la tesi que vol defensar García del Muro. Tota la narrativa de les primeres pàgines desemboca en els escrits finals no tant com les conclusions a les quals estem acostumats, sinó com la conseqüència d'un sil·logisme. El nostre autor empra un llenguatge molt nostre: aquell amb el qual emetem els judicis a diari, però reflectint la profunditat del tema. Demostra haver sabut molt bé combinar la teoria amb els casos particulars: les idees amb els fets. Fets que ja són històrics i que és el que realment commou. Heus ací la grandesa d'aquesta obra premiada.

Andreu Grau i Arau
Universitat de Barcelona